

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XL. Neapolitana testamenti. De eadem materia invaliditatis testamenti ratione infirmitatis mentis, & quando hæc reddat intestabile[m], necnè; Et incidenter, an judicium invaliditatis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

DE TESTAMENTIS.
NEAPOLITANA
TESTAMENTI.

P R O
HOSPITALI MENDICANTIUM
U R B I S,

C U M

S A G G E S I I S.

Casus disputatus coram Iudice Montis Pietatis, & concordatus.

De eadem materia invaliditatis testamenti ratione infirmitatis mentis, & quando hæc reddat intestabilem; Et incidenter, an iudicium invaliditatis testamenti, tractari possit cum legatario, non vocato hærede universali.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** *Acti series.*
- 2 **Q** *uare soleat denegari remissoria, vel mandari quod testes accedant ad Urbem.*
- 3 **U** *bi causa hereditatis, vel fideicommissi tractanda sit.*
- 4 **C** *ausa validitatis testamenti, ac status testatoris est individua, & perneesse in uno loco tractanda est in foro heredis.*
- 5 **N** *on dicitur renunciatum cause, ob remotionem impedimenti præstati alteri Iudici.*
- 6 **O** *ccasione remissoria agi solet de meritis.*
- 7 **N** *on omnis mentis alteratio, vel intellectus hebetudo reddit intestabilem.*
- 8 **D** *atur enim lesio fantasie, vel imaginative in una specie, qua non tollit in aliis operationem mentis vel iudicii.*
- 9 **D** *ispositio prudens, ac bene regulata, an attendatur in hoc proposito.*
- 10 **A** *n exclusio filiorum sit signum amentie.*
- 11 **Q** *ua sit causa favorabilior, filiorum, vel pia causa.*
- 12 **D** *e circumstantiis ponderandis pro sanitate mentis.*
- 13 **Q** *uomodo bene, ac prudenter ordinata dispositio attendenda sit.*
- 14 **D** *e eodem, de quonum. 12. & quod ista sint quaestiones facti.*
- 15 **E** *cclæsiæ & pia loca debent cum filiis, vel conjunctis disponentium benignè agere.*

D I S C U R S U S X L.

Joannes Jacobus Saggius, auri, seu gemmarum faber, Neapolitanus, vel alterius loci adjacentis, aliquam habens indignationem cum duobus ejus filiis, ad Urbem accessit, ibique per aliquod tempus moratus est; Regrediens verò ad Civitatem Neapolitanam, deposuit in Monte pietatis Urbis arcam cum gemmis, aliisque bonis, ad ejus exercitium pertinentibus, atque in dicta alia Civitate testamentum condidit clausum, juxta hodie communem, ac frequentem formam nuncupationis nuncupatione implicita, de qua pluries in præcedentibus, in quo post solita præcæmialia, diligenter descriptis ferè omnibus ejus bonis contentis in dicta arca relicta in

Urbe, & in alia arca gemmarum, aliorumque similium bonorum majoris valoris, quam in dicta Civitate custodiendam reposuerat in Ecclesia, seu oratorio Aurificum, relicta legitima de jure debita filio, ac nepti ex altero filio prædefuncto, factisque aliquibus legatis, hæredem instituit hospitale Incurabilium dictæ Civitatis, arcam verò ut supra relictam in Urbe cum omnibus ibi existentibus legavit hospitali S. Sixti ejusdem Urbis; Cumque sequuta ejus morte, officiales, & administratores dicti hospitalis Incurabilium, aperto testamento curassent, pro eo stylo, sequestrari dictam aliam arcam, atque Juxta delegatus inhibuisset M. C. V. ne ad præambuli confectionem procederet; Hinc præfati, filius, & neptis, prætendentes testamenti invaliditatem ratione amentie, curarunt cum dicto hospitali se concordare, mediante solutione ducatorum 1700. facta per bancum publicum, sub nomine elemosynæ atque in remotis dictis inhibitione, ac sequestro, (tacito testamento) fecerunt se in dicta M. C. V. declarari hæredes ab intestato, faciendo, ut ibi dicitur, præambulum; Cumque administratores dicti hospitalis S. Sixti, habitâ notitiâ dicti testamenti, istius vigore obtinissent à Judice Montis pietatis sibi consignari dictam arcam, cum obligatione de restituendo ad omne ejusdem Judicis mandatum; Hinc præfati filius, & neptis, iudicium instituerunt coram dicto Judice super testamenti invaliditate, petendo remissoriam, ad effectum probandi per testes amentiam testatoris, cui petitioni tanquam nimium suspectæ, me tanquam d. hospitalis iudice acriter opponente, plures de super habitâ fuerunt disputationes, in quibus de duobus punctis actum fuit; Primo scilicet de competentia fori, & an istud iudicium tractari posset in Urbe cum legatario particulari, vel potius tractari deberet in dicta Civitate Neapolis cum hærede universali, & in M. C. V. ubi actores curaverant se hæredes declarari, vel saltem quod esset citandus hæres universalis; Et secundo circa prætentam testatoris dementionem talem, quod illum redderet intestabilem, dum attento tenore testamenti, attentisque eisdem attestacionibus exhibitis ab actoribus pro fumo articulata dementione, prætendebatur ex hac parte, quod resultaret irrelevantia, cujus ratione denegandam esse dicebam remissoriam, dum aliqua probabilis suspicio aderat, ut cum aliqua veritatis alteratione in præjudicium hujus hospitalis affectaretur in diversa Civitate illa probatio, quæ neglecta fuit cum altero hospitali hærede universali, cujus administratores ibi justè timebantur à partibus, & à testibus, non ita formidantibus hanc Partem in diverso Principatu existentem, ubi falsitas detegeretur; Ad quod nimium reflectendum est, unde propterea aliquando (licet rarò) quando hæc suspicio urget, demandari consuevit, ut testes accederent ad Urbem, ut in sua materia sub tit. de iudiciis, sed concordia liti finem dedit.

In his autem disputationibus, Scribens ego pro hospitali reo convento; Quatenus pertinet ad primum punctum, deducebam eadem, quæ habentur sub tit. de iurisdic. disc. 87. ubi scilicet, & quando causa universalis concernens hæreditatem, vel fideicommissum, tractari debeat; Ibi enim deducta percutiunt solum diversitatem bonorum existentium in diversis territoriis, vel provinciis, super majori, vel minori competentia; Iste vero casus erat fortior, cum ageretur de substantia, seu validitate testamenti, unde propterea connexio erat longè major, dum impossibile est, ac manifestè implicat, ut idem testator, in uno loco declaretur sanæ mentis, ac testabilis, in altero autem loco declaretur amentis; Ideoque

que tanquam causa super statu omnino individuo, in uno loco perneceffe facienda est; Atque in concursu plurium locorum, fieri debet in loco hæredis, cum ipse sit principalis interessatus, dum in hæredis in-
 stituitio consistit substantia testamenti, legata verò sunt accidentia, ex deductis *d. disc. 87. de iurisdic. & conferunt ea, quæ habentur disc. 94. eod. tit.*

Et quamvis replicaretur, quod dictum alterum hospitale hæres institutus, non esset in causa, juri- que suo cessisset; Autamen id cessabat ex facto, dum solum ejus Judex particularis, moderando inhibiti-
 onem, sustulerat de medio impedimentum, ad effe- ctum ut M. C. V. Judex ordinarius procedere posset ad confectionem præambuli, non distinguendo, an ex testamento, vel ab intestato, ideoque cum de testa-
 mento nullatenus actum esset, nullæque probationes desuper factæ, sed solum (omnino tacito) cum præ-
 supposito mortis ab intestato, hæreditatis aditio facta esset, ita res remanebat omnino integra.

Quo verò ad alteram inspectionem in meritis, de quibus, (ut supra) incidenter actum est occasione remissionis denegandæ, ut in specie habetur quoque actum apud *Burati. decis. 211. nu. 6. cum sequen. & advertitur hoc eodem tit. disc. 24.* Dicebam (etiam in sensu veritatis) quod irrelevantia esset clara, quoniam, tam articuli desuper dati, quam attestaciones exhibitæ pro fumo materiæ articulatæ continebant, quod testator, ex morbo, vel ætate, redditus erat nimium impatiens, ac imprudens, frequenter vocando diabolum, ac proferendo verba indecentia, nec non indebitè quærelando proprium filium apud eos Magistros, ac Superiores, atque frequenter mutando famulos, cum similibus actibus, imprudentiam, vel iracundiam, seu levitatem redolentibus, ex quibus dici quidem poterat, quod effectus esset minus prudens, ac imperfectus, non tamen amens, cum illa amentia, quæ aliquem reddat intestabilem, cum non omnis mentis alteratio, vel hebetudo ad id sufficiat; Aliud enim est aliquem esse imprudentem, vel hebetem, seu etiam habere fantasiã in aliquo offensam; Aliud verò eum esse omnino amentem, adeo ut dici valeat intestabilis, ex iis, quæ cæteris relatis habetur apud *Cels. decis. 166. num. 10. cum aliis supra disc. 38.* Frequenter etenim videmus, præsertim in iis, qui hypocondriaci morbis, ac passionibus subjacent, quod ob illam passionem plures actus gerunt, ex quibus quasi pro furiosis, vel amentibus de facto reputantur, & tamen non sunt tales; Atque ubique (præsertim verò in Urbe) frequenter cernimus personas imaginativam, seu fantasiã læsam habentes, cum opinione quod sint, vel certò sint extituri Summi Pontifices, vel Cardinales, &c. & tamen in reliquis sunt prudentes, ac perfecti iudicii, beneque de ejus bonis disponunt, eaque administrant.

Ubi verò res ita dubia sit, tunc, ut advertitur *duobus discurs. præced.* cum aliis apud *Cels. d. decis. 166. num. 17.* nimium deferatur qualitati dispositionis, & an ea prudenter ordinata sit, necne; Idque in præsentibus verificabatur, cum omnes dispositiones essent piæ, unde propterea omnis machinationis suspicio aberat; Licet enim pro amentia argumentum deduceretur exclusio filiorum; Nichilominus id nihil concludebat, Tum quia aderat causa indignationis, ex aliis actibus præcedentibus jam probata; Tum etiam quia, cum lex obliget solum parentes erga filios ad solam legitimam, reliquum verò, etiam imprudenter, atque ut nostri dicunt, in mare projicere possunt, hinc proinde usus est jure suo; Potissimè verò disponendo ad causas piæ.

In ea etenim quæstione, an & quæ causa reputetur favorabilior, illa scilicet filiorum, vel causæ piæ,

quamvis nimium Scribentes se involvant, attamen recepta videtur distinctio, ut intra limites legitimæ, favorabilior videatur causa filiorum, ultra verò, illa causæ piæ, cum dicatur causa propria, propriæque animæ; Verùm quidquid sit de hoc ad alios effectus; Nimium tamen id considerabile dicebam ad istum, quoniam cum nemo dicatur directè, ac principaliter interessatus in dispositione ad piæ causas, hinc cessat suspicio machinationis, & falsitatis, quæ inesse dice-
 rentur, tam in testibus, quam in Notario, in testa-
 mento amentis, quod cum narrativa ut esset sanæ mentis, factum est, atque falsitas, vel machinatio non datur absquæ notabili interesse, ut advertitur *discurs. præced. & in aliis pluries.*

In idem ponderando omnes circumstantias, de quibus *disc. præced.* tam circa fidem præstandam Notario, & testibus; quodque si aliqui ex istis contra-
 rium dicerent, tanquam allegantes propriam turpi-
 tudinem essent fide indigni, quam circa sacramento-
 rum administrationem etiam post testamentum; Et quod magis, cum filius esset Juris professor, & causidicus, atque à notabili tempore pateretur indignationem patris, utique ad occurrendum malo, quod ex testamento probabiliter timere poterat, ac debebat, curasset ut illi deputaretur curator, ac interdiceretur administratio; quod verisimiliter neglectum non fuisset, si verè pater constitutus esset in eo amicitia statu, qui cum reddidisset intestabilem.

Potissimum autem ponderando circa benè, & prudenter ordinatam dispositionem, quod ubi ea solùm versatur circa modum disponendi, tunc cadere potest suspicio, vel possibilitas, ut non obstante testatoris inhabilitate, ita benè ac prudenter dispositio ordinaverit Notarius, vel aliter Sapiens; In hac autem facti specie, bona, & prudens ordinatio, consistebat in iis, quæ factierant, & quæ non nisi ipsi testatori innotescerant, distinctè scilicet describendo dictas ar-
 cas; & bona in eis contenta, nec non modum, quo mediante curaverat ea benè custodite, ac in tuto ponere, aliasque declarationes faciendo, quod impossibile v. debaratur, ut per amentem fieri potuerit, vel ab alio ordinari.

Additæ etiam magnâ inverisimilitudine, quod idem filius, Juris professor, & causidicus, dicto alteri hospitali summam adeo notabilem solvere voluerit, absorbentem penè totam hæreditatem, detractis legiti-
 mis, aliisque oneribus, si hæc mentis infirmitatem justificare potuisset; Istasque circumstantias ponderandas esse dicebam in hujusmodi quæstionibus, quæ ut advertitur *disc. præced.* verè sunt facti potius quam juris.

Verùm quia pia loca debent, sequendo *D. Augustini* sententiam, in his materiis, nimium benignè agere præsertim cum filiis; Hinc proinde, quamvis de stricto juris rigore, legatum integrè debitum esset, cum legitima ex reliquo assè hæreditario detrahenda esset, facta solum hujusmodi bonorum computatione; Adhuc tamen consului hujus hospitalis administratoribus, ut sequerentur vestigia administratorum dicti alterius hospitalis Neapolis, eisque se conformarent, amplectendo scilicet eandem concordiam, cum eadem proportionem, seu dando eis tertiam partem tanquam per speciem detractionis legitimæ, atque ita sequutum fuit.

NULIUS

De LUCA
 de
 testamentis
 et ceteris
 c. VI
 9